

Foreldres nabolagstrategier for barn og unge: danne, styrke og skjerme

Parental strategies for children and neighbourhoods: to form, strengthen and protect.

Ingar Brattbakk

Forsker III, Arbeidsforskningsinstituttet (AFI), OsloMet

Ingar.brattbakk@oslomet.no

Sammendrag

Nabolaget er vesentlig for barn og unges oppvekst, og mange studier dokumenterer nabolageffekter: barn og unges livs-sjanser påvirkes av nærmiljøet de vokser opp i. Nabolaget påvirker barn og unge både direkte og indirekte via foreldrene, såkalt foreldremediering. De relativt få studiene som tar hensyn til slik foreldremediering, studerer lenken som går fra nabolaget via foreldrene og videre til barna. Få studier har imidlertid tatt på alvor at foreldre er oppmerksomme på at nabolaget påvirker barna og er handlende aktører som utvikler oppdragelsesstrategier for barnas relasjon til nabolaget. Basert på en gjennomgang av litteratur fra ulike fagfelt bygger jeg et analytisk rammeverk for å styrke forståelsen av foreldres aktive nabolagsstrategier. Dette gjør jeg ved å ta utgangspunkt i studier av klassede foreldrepraksiser, foreldrestiler, foreldrestress og foreldres tro på egen mestring som oppdragere, og hvordan disse relaterer seg til foreldrenes opplevelse av nabolaget. Basert på dette og studier av foreldre, barn og nabolag har jeg utviklet en typologi over foreldres nabolagsstrategier (1) **å danne eller herde** barna ved at de eksponeres for nabolaget, (2) **å styrke nabolaget** for å bedre oppvekstmiljøet og (3) **å skjerme barna** fra uheldige sider ved nabolaget enten ved (3a) å bli boende og samtidig kontrollere barnas involvering i nabolaget eller ved (3b) å flytte bort. Strategiene har potensielt store samfunnsmessige konsekvenser på mikro- og makronivå for familieliv, nabolageffekter og flytte- og segregasjonsprosesser.

Nøkkelord

Foreldrestrategier, foreldrestiler, nabolag, nabolageffekter, oppvekstmiljø

Abstract

The local community is a central arena for children and youth, and many studies document neighbourhood effects: children and youth's life chances are influenced by the place they are brought up. The neighbourhood affects the younger generation directly and indirectly via their parents, through what is called parental mediation. However, few studies, especially in the European context, have recognized parents as being aware of neighbourhood effects and their own potential buffer role in developing parenting strategies for their offspring's relation to the local community. On the basis of a literature review, the ambition of this paper is to build an analytical framework to improve the understanding of parents' active buffer role concerning the interaction between children and their neighbourhood through conceptions of parenting styles, family stress and parenting self-confidence, and how these aspects relate to parents' perceptions of the local community. The paper introduces a typology of parental neighbourhood strategies: (1) **to form or harden the children** through exposure to the neighbourhood; (2) **to strengthen the community** in order to improve the environment in which children are brought up; (3) **to protect the children** from adverse neighbourhood factors by (3a) staying in the community while controlling children's exposure to the local community or by (3b) moving out. When it comes to family life, neighbourhood effects, processes of mobility and segregation and the level of socially mixed neighbourhoods, the potential societal consequences of these strategies are profound.

Keywords

Parental strategies, parenting styles, neighbourhood effects, local community

Innledning

Nabolaget er en vesentlig del av barn og unges oppvekstmiljø, og mange studier dokumenterer såkalte nabolageffekter: Barn og unges livssjanser påvirkes av nærmiljøet de vokser opp i (Galster, 2019). Oppvekststedet har betydning for barn og unges situasjon her og nå og ikke minst deres livssjanser og sosiale mobilitet videre i livet. Nabolageffekter ser i stor grad ut til å være virksomme gjennom prosesser i lokalsamfunnet på gruppe- og familienivå (Leventhal & Brooks-Gunn, 2000). Familien og foreldreskapet er med andre ord viktig for forståelsen av hvordan nabolaget former oss (Galster & Santiago, 2006). I denne artikkelen tar jeg utgangspunkt i eksisterende teorier og empiriske studier fra relevante forskningsfelt om foreldreskap og nabolag for å se nærmere på innholdet i foreldrerollen og hvordan denne rollen varierer med trekk ved foreldene og deres tilnærming til oppdragelse og opplevelse av nabolaget. Mer presist undersøker jeg hvilke strategier foreldre tar i bruk for å beskytte barna fra negative nabolageffekter og for å fremme positive nabolageffekter. Målet med artikkelen er å bygge et analytisk rammeverk som kan anvendes i senere empirisk forskning.

Utgangspunktet for artikkelen er erfaringene fra egne kvantitative og kvalitative studier av nabolag, foreldre, barn og unge i Oslo med særlig vekt på østlige byområder med omfattende levekårsutfordringer.¹ I flere av disse studiene har foreldre og barn og andre lokale aktører som lærere, miljøarbeidere og ledere i fritidsaktiviteter trukket fram betydningen av foreldrerollen i tilknytning til nærmiljøet, selv om dette ikke var hovedtemaet i studiene. En fellesnevner i fortellingene deres er betydningen av foreldrenes oppdragerrolle for samspillet mellom barn og nabolag, enten foreldrerollen har en aktiv og handlende karakter eller er mer tilbaketrukket.

Selv om en overvekt av studier på dette feltet, inkludert mine egne empiriske erfaringer, er gjort i levekårsutsatte byområder, omfatter flere studier også nabolag med færre utfordringer og høyere sosioøkonomisk status. Erfaringene med foreldrepraksis fra levekårsutsatte nabolag, der mer står på spill, er særlig nyttige både fordi man kan anta at bevisstheten rundt tematikken er høyere her, og at foreldrenes nabolagsstrategier er lettere å få øye på. I forlengelsen av dette har jeg et blikk på hvorvidt foreldres valg av nabolagsstrategier varierer mellom velstående og mer levekårsutsatte nabolag.

Artikkelen tar utgangspunkt i litteratur om foreldreskap og hvordan foreldreskapet formes og utspiller seg i ulike nabolagskontekster. Målet med artikkelen er todelt. For det første oppsummerer jeg sentrale innsikter fra litteraturen om foreldrerollen i et nærmiljøperspektiv. Dette gjør jeg ved å presentere et analytisk rammeverk for å forstå hvilke nabolagsstrategier foreldre tar i bruk. For det andre presenterer jeg en typologi over slike nabolagsstrategier som jeg har utledet fra foreliggende forskning. Denne typologien beskriver et repertoar av nabolagsstrategier som foreldre benytter for å sikre barna en god oppvekst. Hensikten er at dette analytiske rammeverket kan anvendes i kommende empirisk forskning på feltet.

Først i artikkelen tar jeg for meg begrepet nabolageffekter og foreldres vurderinger av nabolag som oppvekststed for sine barn. Så gir jeg en samlet oversikt over to hovedgrupper av litteratur som danner grunnlaget for artikkelen: den generelle foreldreskapslitteraturen og litteratur om hvordan foreldre forholder seg til nabolaget. Dernest presenterer jeg et analytisk rammeverk for foreldres nabolagsstrategier som jeg har utledet fra litteraturen. Deretter trekker jeg fram relevante innsikter fra den generelle foreldreskapslitteraturen, før jeg

1. Omfatter kvantitative studier av nabolageffekter (Brattbakk & Wessel, 2013; Brattbakk 2014), trangboddhet (Brattbakk, 2020), flyttemotiver (Andersson et al., 2016) og kvalitative nabolagsstudier (Brattbakk et al., 2015, 2017; Andersen et al., 2017, 2018; Hagen et al., 2016).

gir en grundigere presentasjon av de lanserte foreldrestrategiene for barn og nabolag. Til slutt oppsummerer og drøfter jeg sentrale funn med et blikk på implikasjoner for videre forskning på by- og samfunnsutvikling.

Nabolagseffekter og foreldres nabolagsvurderinger

Det har utviklet seg en betydelig konsensus blant forskere om at nabolagseffekter eksisterer og har betydning for individ og samfunn. Galster (2019, s. 208) oppsummerer det slik:

Nabolagskonteksten har en klar effekt på holdninger, oppfatninger, atferd, helse, livskvalitet, sosioøkonomisk situasjon og framtidsmuligheter for barn og voksne beboere via ulike kausale prosesser og ruter (min oversettelse).

Nabolaget har sterkest innflytelse på dem som tilbringer mye tid der, enten fordi nettverket er lokalt forankret eller fordi de har kort aksjonsradius (Galster, 2019). Barn og unge tilhører denne gruppen; i tillegg er de i formativ alder hvor de i særlig grad påvirkes av nærmiljøet (Sampson, 2012). Forskning fra Oslo indikerer at trekk ved nabolaget påvirker barn og unges sosiale mobilitet (Brattbakk & Wessel, 2013) og klasseposisjon (Toft & Ljunggren, 2016). Går vi opp på nasjonalt nivå, er bildet mer variabelt: Avhengig av fokus og metodologi har man funnet både svake (Hermansen et al., 2019) og sterke (Markussen & Røed, 2018) sammenhenger mellom oppvekststed og sosiale utfall i voksen alder.

Oppsummeringer av hvilke negative nabolagsstrukturer foreldre bekymrer seg for på barnas vegne, trekker særlig fram ulike sider ved det *sosiale klimaet* i nærmiljøet (Pinkster & Fortuijn, 2009; Galster, 2019; Wessel & Lunke, 2021). Bekymringen for uheldige sosiale forhold går hånd i hånd med bekymringer for kvaliteten på *lokale institusjoner* som barnehager og skoler samt *fysiske trekk* ved uteområdene (Andersen et al., 2020). Ønsker om kulturell og sosial reproduksjon, altså at foreldre søker å sikre at kulturelle og sosiale ressurser overføres til neste generasjon, spiller en viktig rolle når foreldre vurderer potensielle oppvekstmiljø for sine barn. Vurderingene kan inkludere en mengde faktorer, deriblant nabolagets etniske og sosioøkonomiske profil (Kadasia et al., 2020).

Man kan spørre seg om hvor god kjennskap foreldre faktisk har til nabolagsforholdene. Begrepet «paranoid parenting» (Pain, 2006) omtales i litteraturen om fryktens geografi og legger vekt på at foreldres oppfatninger av negativ sosial påvirkning delvis kan være basert på lokale «vandrehistorier» om ekstreme tilfeller og negative stereotyper av problemer i ungdomsmiljøet (Pinkster et al., 2009). Selv om dette nok oftest forekommer i utsatte nabolag, er det ikke ukjent i mer velstående nabolag, kanskje fordi den «moralske panikken» synes å være sterkest blant middelklasseforeldre. På den annen side viser flere studier (Pinkster et al., 2009) at foreldres oppfatninger av nabolagsutfordringer ofte bekreftes av lærere og ungdomsarbeidere som kjenner oppvekstmiljøet godt. Enkelte foreldre kan dessuten overdrive betydningen av negativ påvirkning fra nabolaget og dermed overføre problemer med rot i familien til nærmiljøet. Det er ikke ukjent i litteraturen at foreldre som opplever en sterk avmaktsfølelse, lettere skylder på omgivelsene (Shumow & Lomax, 2002). Selv om foreldre kan legge uforholdsmessig stor vekt på nærmiljøfaktorer, kan oppfatningene av negativ nabolagspåvirkning likefullt være reelle i sine konsekvenser: Det man tror på, påvirker valget av strategier.

Galster og Santiago (2006) finner i en omfattende amerikansk intervjuundersøkelse at et solid flertall av foreldrene i fattige nabolag i Denver oppfatter nabolaget som en kilde til negativ påvirkning. De etterlyser derfor mer forskning om foreldrenes innsatser. Det er nettopp denne utfordringen jeg prøver å svare på her.

Et analytisk rammeverk for foreldres nabolagsstrategier

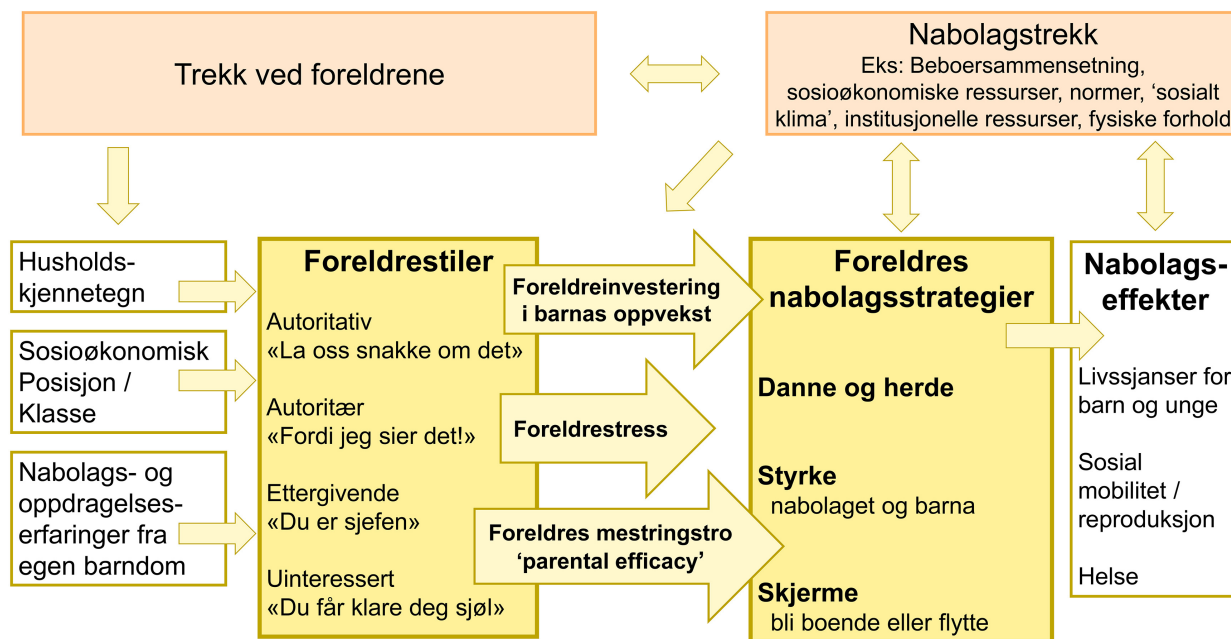
Jeg går gjennom to typer av litteratur om foreldreskap. Den første delen tar for seg litteratur om grunnleggende trekk ved foreldreskap og hva som former foreldreskapet. Dette omfatter *foreldrestiler* (Baumrind 1978), *foreldrestress* og *investering* i barnas oppvekst (Conger et al., 1994; Schofield et al., 2011), *klassede foreldrepraksiser* (Lareau, 2003; Gillies, 2005), foreldrepraksiser som tilpasses det enkelte barnet (Romich, 2009), og sosial-kognitiv teori om betydningen av *foreldres tro på egen mestring* som oppdragere (Bandura, 1989).

Den andre delen belyser hvordan foreldre forholder seg til nærmiljøet. Studier fra den kvantitative nabolageffektforskningen har teoretiske ansatser og empiriske funn om foreldres bufferrolle i samspillet mellom barn og nabolag (se Galster & Santiago, 2006; Galster, 2019; Sampson, 2012), mens en annen tradisjon av nabolagstudier basert på sosial-kognitiv teori benytter etnografiske feltstudier og kvantitative surveyer (se Furstenberg, 1993; Ardelt & Eccles, 2001; Shumow & Lomax, 2002; Cuellar et al., 2015). Det må sies at mye av litteraturen, enten den er kvantitativ eller kvalitativ, refererer til amerikanske byer og nabolag. Jeg forsøker å «oversette» og trekke ut det jeg anser som relevant for urbane nabolag i en norsk kontekst, gitt forskjellene i sosial og romlig ulikhet og samfunnsstruktur. I tillegg bygger jeg på norske nabolagsstudier fra nyere tid (se Vassenden, 2008; Elstad & Stefansen, 2014; Wessel & Nordvik, 2019; Bendixsen & Danielsen, 2019) samt enkelte studier fra andre vesteuropeiske land (Pinkster et al., 2009).

Samlet sett viser studier om foreldreskap og nabolag at det finnes et bredt spekter av innsikter om hvordan foreldre aktivt forhandler med nabolagsbetingelser i utøvelsen av sitt foreldreskap. For å få et bedre grep om hvordan man kan designe mer målrettede studier i dette feltet, foreslår jeg her en modell (figur 1) som peker mot distinkte foreldrestrategier. Denne analytiske modellen vil strukturere gjennomgangen av litteraturen på feltet.

Modellen (figur 1) oppsummerer viktige elementer i forståelsen av foreldreskap og nabolag – både de som er hentet fra tidligere studier, og den lanserte typologien over foreldrestrategiene å *danne*, *styrke* og *skjerme*, som jeg har utledet fra litteraturen – og viser hvordan disse er relatert til hverandre. Venstre del av modellen beskriver hvordan ulike *foreldrestiler* påvirkes av *trekk ved foreldrenes bakgrunn* (for eksempel sosial klasse), familiesituasjonen og nabolagserfaringer fra egen barndom. «Foreldrestil» handler i denne sammenheng om kvaliteten på relasjonen mellom barn og voksne og er en typologi om egenskaper og væremåter som foreldre kan ha. De fire foreldrestilene defineres ut fra skalaer for respons og krav og omfatter: *autoritativ* («La oss snakke om det» – høy grad av respons og høye krav); *autoritær* («Fordi jeg sier det!» – lav respons og høye krav); *ettergivende* («Du er sjefen» – høy respons og lave krav); *uinteressert* («Du får klare deg sjøl» – lav respons og lave krav) (Baumrind 1978; Maccoby & Martin, 1983). Ulike sider ved foreldrestilen, som responsivitet, sosial støtte, varme, hardhet og kontroll, ser ut til å variere etter nabolagsdeprivasjon (Galster, 2019). Foreldrestilen påvirker hvilke foreldrestrategier for barn og nabolag som benyttes, der foreldrenes investering i barna og graden av foreldrestress og tro på egen mestring spiller viktige roller.

I modellen lanserer jeg en typologi over *foreldres nabolagsstrategier*: (1) å *danne* eller *herde* barna gjennom at de utsettes for nabolaget, (2) å *styrke nabolaget* for å bedre oppvekstmiljøet og (3) å *skjerme barna* fra uheldige sider ved nabolaget enten ved (3a) å *bli boende* og samtidig kontrollere barnas involvering i nabolaget eller i ytterste konsekvens (3b) å *flytte bort*. De tre foreldrestrategiene jeg har utviklet, representerer sentrale dimensjoner fra litteraturen om foreldres aktive rolle for å sikre at oppvekstmiljøet bidrar til en god barndom og framtid for barna. De utdypes i artikkelens andre del og illustreres i høyre del av figur 1.

Figur 1. Modell for foreldres nabolagsstrategier og hvordan disse relaterer til trekk ved foreldrenes bakgrunn og foreldreskap (foreldrestiler, investering, stress og mestringstro), trekk ved nabolaget og nabolageffekter.

Trekk ved nabolaget utgjør en viktig kontekstuell ramme som foreldreskapet utøves innenfor: nabolaget kan derfor ha betydning for foreldrestil og foreldrestrategier. I tillegg kan foreldres erfaringer fra tidligere nabolag (som eget oppvekstnabolag) ha betydning for hvordan foreldreskapet utøves overfor egne barn. Nabolaget er dessuten virksomt både direkte overfor barna og indirekte via de ulike måtene nabolaget påvirker foreldrene på (foreldremediering), som igjen får betydning for barnas livssjanser, sosiale mobilitet og helse.

Foreldreskapet: hvordan det formes og utøves

Flere bidrag fra den generelle foreldreskapsliteraturen (venstre side i figur 1) har relevans i en nabolagskontekst. Et viktig, og i mange henseender trivielt, utgangspunkt er at foreldre flest ønsker det beste for sine barn, og forsøker å oppdra dem i tråd med sine egne forestillinger om hva som er bra for dem. Samtidig varierer disse oppfatningene med klasses tilhørighet (Laureau, 2003) og kan påvirkes av foreldres vurdering av nabolagskvaliteter (Ardelt & Eccles, 2001; Cuellar et al., 2015).

Foreldrestiler, foreldreressurser og klassede foreldrepraksiser

Foreldrestil og samspill i familien er viktig for oppvekst og utvikling, særlig for yngre barn, men også for muligheter og hindringer knyttet til skoleløpet og sosial inkludering på arenaer som nærmiljø og fritidsaktiviteter. Baumrind (1978) definerer, som nevnt ovenfor, fire foreldrestiler ut fra to overordnede skalaer for *respons* og *krav*. Responsdimensjonen i oppdragelsesstilen forstås som et kontinuum fra høy grad av respons (imøtekommende; foreldrene gir mye respons, er forståelsesfulle, støttende, lette å kommunisere med og opptatt av gjensidighet) til lav grad av respons (avvisende; lite respons, støtte og gjensidighet). Kravdimensjonen forstås tilsvarende som et kontinuum fra høye krav (struktur; klare krav, regler og orden) til lavere krav (kaos; få regler, uorden og lave forventninger). Baumrinds typologi

er benyttet av Elstad og Stefansen (2014), som studerer variasjon i foreldrestiler i norske familier, basert på hvordan unge i alderen 12–18 år opplever foreldrenes oppdragelsesstil. De finner stor variasjon i foreldrestiler blant norske foreldre, der særlig responsdimensjonen definerer forskjellene. At foreldre er responsive og stiller krav, oppleves i stor grad som positivt av de unge, mens uinteresserte og invaderende foreldrestiler er forbundet med utilfredsstillende foreldre–barn-relasjoner. De undersøker ikke geografisk variasjon, men finner variasjon etter kjønn, alder, klasse og foreldrenes fødeland.

Foreldrestil inngår ofte som en del av *foreldrestresshypotesen*, som tar for seg ulike faktorer som har betydning for foreldres stressnivå, inkludert hvordan negativt stress begrenser foreldres evne til å tilby et godt foreldreskap og oppvekstmiljø (Hyggen et al., 2018). Hypotesen er oftest benyttet i studier av lavinntektshusholdninger, enten det dreier seg om boligvalg og boligkonsum (Turner & Stefansen, 2012) eller familiestress i alminnelighet (Conger et al., 1994). Den er dessuten relevant når man skal belyse sammenhengene mellom ulike trekk ved lokalmiljøet og ulike former for oppdragerpraksis. Manglende omsorg og hardere disiplin har for eksempel vist seg å kunne være en konsekvens for oppdragerpraksisen i nabolag med store levekårsutfordringer (Furstenberg, 1993). Et nærmiljø preget av mye uro og lav kvalitet på kollektive goder og nabolagsinstitusjoner vil påvirke barna *direkte*, men også *indirekte* ved at foreldrene bekymrer seg og stadig vurderer om «oppvekstmiljøet er godt nok for barna» (Andersen et al., 2017).

En komplementær forståelse er *investeringshypotesen*, som vektlegger foreldrenes økonomiske mulighet til å investere i grunnleggende materielle goder, og sosiale og kulturelle faktorer som stimulerer en god utvikling hos barna (Schofield et al., 2011; Hyggen et al., 2018). Å ha tid til samvær med barna, økonomi til å delta i fritidstilbud og å bosette seg i gode nabolag og ha tilgang til gode skoler er eksempler på forhold som kan påvirkes av familiens økonomi og klasseposisjon (Elstad & Stefansen, 2014; Lareau, 2003).

Foreldre med større økonomiske ressurser er mer responsive enn foreldre med begrensede økonomiske ressurser (Elstad & Stefansen, 2014), noe som leder oss til et sentralt poeng om at foreldreskap og foreldrestil er *klassede* fenomener, ikke bare økonomisk, men også sosialt og kulturelt (Lareau, 2003). En klasset kulturell logikk har betydning for hvordan foreldreskapet «gjøres» når det gjelder organisering av familiens dagligliv, foreldre som støttende rollemodeller, språkbruk, sosiale nettverk og hvordan man samhandler med skolen og andre institusjoner (Laureau, 2003). Sentralt i den klassede tilnærmingen til oppdragelse står forståelsen av hvordan foreldrepraksis er knyttet til sosial reproduksjon mellom generasjonene (se norske studier av Andersen & Ljunggren, 2014; Toft & Ljunggren, 2016; Toft, 2018; Kadasia et al., 2020).

Arbeiderklassens oppdragelseslogikk er ifølge Lareau (2003) knyttet til «the accomplishment of natural growth», som kort sagt handler om at barn vil trives og utvikle seg på en god måte hvis de får trygge og varme rammer med rom for lek og sosialisering. Å forme barn som finner sin plass i felleskapet her og nå – inkludert nærmiljøet – og blir «dugane og skikkelige» er overordnet mål. «Å passe inn» er en sentral verdi i arbeiderklassen (Gillies, 2005), som står i kontrast til middelklasseverdien «å utmerke seg» (Maxwell & Aggleton, 2013). Blant middelklassen er den dominerende oppdragelseslogikken «concerted cultivation» (Laureau, 2003), som innebærer at foreldrene på en koordinert og framtidsrettet måte søker å dyrke fram en ønsket utvikling ved å la barna ta del i ulike berikende aktiviteter som fremmer talenter og ferdigheter (Aarseth 2018; Eriksen & Stefansen, 2021). Middelklasseidealet «intensive parenting» er et beslektet, og delvis overlappende, begrep som vektlegger betydningen av å bruke ekstra tid, energi og ressurser på barna (Faircloth et al., 2013). Ideen har fått stor utbredelse og frontes som et ideal også utover middelklassen. En

slik intensiv foreldrepraksis er ofte sett som nødvendig for å motvirke samfunnsutfordringer som frafall i videregående skole, manglende sosial integrasjon og livsstilsrelaterte problemer (Bendixsen & Danielsen, 2019). Samtidig er den kritisert for å være en individualisert og privatisert oppdragelsesform som ikke evner å ha en kollektiv tilnærming, der alle nabolagets barn sees som «våre barn», slik Putnam (2016) beskriver utviklingen i amerikanske nabolag i boka *Our kids: The American Dream in Crisis*.

Disse grove forståelsene av foreldrepraksis i arbeiderklassen og middelklassen er i norsk kontekst nyansert gjennom flere studier av klassede oppdragelseslogikker. Likhetsidealet er utbredt i Norge og kan føre til at ulikheter nedtones (Gullestad, 2002), mens normen om å skape like muligheter for alle betones. Bendixsen og Danielsen (2019) finner at dette for noen foreldre gir seg utslag i at intensive og individuelle oppdragelsesstrategier som i utgangpunktet handler om tett oppfølging og ekstra investering i egne barns oppvekst, utvides til mer kollektive strategier, som også inkluderer omsorg for andres barn. Motivasjonen for en slik inkluderende foreldrepraksis kan handle om å styrke lokalsamfunnet og motarbeide sosial eksklusjon parallelt med innsatsen for egne barn. En annen studie, av Eriksen og Stefansen (2021), tar for seg foreldreskap i arbeiderklassen knyttet til ungdommers deltakelse i organisert idrett, som ofte er lokalt forankret, og identifiserer to tilnærminger: én basert på tilhørighet og én på strukturerende aspekter. Tilhørighetstilnærmingen legger vekt på sport som middel for fellesskap og forankring i lokalsamfunnet. Det sosiale aspektet står sentralt og knyttes til stedsidentitet og røtter. I den strukturerende – eller disiplinierende – orienteringen er idrettens evne til å skape rammer og orden for barn og unge sentral. Begge tilnærmingene deler betoningen av å være skikkelig og respektabel og ikke minst å passe inn.

Mange studier finner at foreldre i lavinntektsfamilier i mindre grad setter inn kompensierende tiltak for å beskytte barna sine enn i høyere sosiale lag. Det kan skyldes færre ressurser, muligheter og overskudd til å utøve et godt foreldreskap samt manglende kunnskap om hva som påvirker barna negativt, og hvilke tiltak som kan fungere som buffer (Hyggen et al., 2018). Lavinntektsfamilier bor dessuten oftere i utsatte områder hvor særlig negative nabolagseffekter er i sving, noe som forsterkes av at foreldrene sjeldnere enn middelklasseforeldre sender barna sine til bedre skoler og fritidsaktiviteter utenfor nabolaget. Bredden og utbredelsen av foreldrenes sosiale nettverk kan også ha betydning for deres opplevelse av nabolagseffekter for barna (Galster & Santiago, 2006). Foreldre som beveger seg mye utenfor sitt eget nabolag og kjenner folk i ulike deler av byen, har mer innsikt i hvordan tilstanden er andre steder. Bor man i et utsatt nabolag og ikke helt forstår hvor mye eget nærmiljø «avviker fra normalen», kan det tenkes at man lettere tilpasser seg, justerer forventninger og avdramatiserer faresignaler. Foreldre som har mye av sitt sosiale nettverk utenfor nabolaget, har dessuten ofte ressurser og muligheter til å koble barna sine opp mot disse eksterne nettverkene og derved redusere eksponeringen fra nærmiljøet (Sampson, 2012).

Foreldreressurser henger tett sammen med foreldrestress, muligheter for å investere i barna og ulike foreldrestiler. Samlet sett viser denne litteraturen at klassede oppdragelseslogikker har betydning for hvilke typer nabolag foreldre føler seg hjemme i, hvordan de vurderer nabolag, særlig med tanke på mulighetene for sosial reproduksjon for sine barn, og for hvilke foreldrestrategier som aktiveres.

Tilpassede og restriktive foreldrepraksiser

Foreldrestrategier kan tilpasses trekk ved det enkelte barnet og barn-foreldre-relasjonen (Maccoby & Martin, 1983). Romich (2009) finner at graden av atferdsproblemer, impulsivitet og modenhet hos barnet, barnets nummer i søskenflokk og nærheten mellom forel-

der og barn kan påvirke hvilke strategier og hvor mye ressurser foreldrene setter inn, og at dette varierer med foreldrenes opplevelse av nabolaget. Det førstefødte barnet får gjerne tettere oppfølging og en strengere oppdragelse enn barna som kommer etter. Barn som foreldrene anser er mer risikoutsatte, vies ofte mer oppmerksomhet og beskyttende strategier i relasjon til nærmiljøutfordringer (Romich, 2009).

Foreldrepraksiser kan bli for restriktive – for autoritære – og balanserer i noen tilfeller mellom «legitim beskyttelse og illegitim kontroll» (Smette et al., 2021). Restriktive foreldrepraksiser kan for eksempel utfordre prinsipper om kjønnslikestilling og barn og unges selvbestemmelse. I en studie av foreldrerestriksjoner for Oslo-ungdom finner Smette et al. (2021) at foreldres landbakgrunn, religiøse tilhørighet og opplevde risiko i nabolaget bidrar til å forklare variasjon i foreldrerestriksjoner for ungdommens fritid. Jo mer utrygt nabolaget oppleves, jo sterkere foreldrerestriksjoner settes inn i form av begrensninger på samvær med jevnaldrende, særlig for jenter, men også for gutter (Smette et al., 2021). Flere studier viser at sannsynligheten for at foreldre benytter restriktive og inngripende foreldrepraksiser, øker med opplevelsen av omfanget av utrygghet og farer i nabolaget, og at dette gjelder for de fleste foreldregrupper (Ardelt & Eccles, 2001). Parallelt avtar omfanget av kollektive (Furstenberg, 1993), responsive og støttende foreldrestrategier (Cuellar et al., 2015). Slike foreldrerensoner, som tydelig påvirkes av den lokale konteksten, kan forstås som nabolagseffekter.

Foreldres tro på egen mestring

En sentral teori i studier av foreldreskapets betydning for flere utfall for foreldre og barn, og som er relevant når man ser på nabolagseffekter, er Banduras (1989) *sosial-kognitive teori* som vektlegger *opplevelsen av egen mestringsevne for faktisk atferd*. Teorien framhever at foreldre som har tro på egen gjennomføringsevne i større grad vil handle på måter som gjør at de oppnår det ønskede resultatet. En litteraturgjennomgang viser at foreldres tro på egen mestring som oppdragere har betydning for svært mange utfall, både for dem selv og barna (Albanese et al., 2019). «Parental efficacy» kan defineres som foreldrenes tro på at de er kapable til å gi god oppdragelse gjennom å motarbeide, eller kompensere for, negativ innflytelse fra jevnaldrende og utøve positiv innflytelse på ulike lokale ungdomsarenaer, og slike holdninger går på tvers av generasjoner (Ardelt & Eccles, 2001).

Foreldre har større sannsynlighet for å ta i bruk støttende strategier hvis de føler seg trygge på at egen atferd vil påvirke barna positivt (Ardelt & Eccles, 2001), mens de som føler at de har liten kontroll over barnas situasjon og oppvekstmiljø i mindre grad benytter slike strategier (Furstenberg, 1993). Foreldrenes tro på egen oppdragerevne kan ha røtter i individuelle egenskaper, klasse, høyere utdanning (Elstad & Stefansen, 2014), etnisk og kulturell tilhørighet, og spesielt interessant her; faktorer ved nabolaget og hvordan foreldrene vurderer disse (Ardelt & Eccles, 2001). Nabolagskvaliteter har vist seg å ha betydning for foreldrenes mestringsevne som oppdragere, noe som igjen påvirker foreldrenes involvering og tilsyn med barna og ikke minst barnas skoleprestasjoner og deres sosiale og emosjonelle tilpasninger (Shumow & Lomax, 2002). Flere studier viser at i nabolag der utfordringene og uroen er omfattende, øker sannsynligheten for at foreldrene blir overveldet, at de resignerer og inntar en mer tilbaketrukket rolle i sitt foreldreskap, at de desperat tyr til en mer autoritær foreldrestil (Furstenberg, 1993), eller at de flytter (Kadasia et al., 2020). Cuellar et al. (2015) finner at foreldres opplevelse av drahjelp, støtte og felles forståelse fra naboer og lokale institusjoner har betydning for om de selv makter å opprettholde, eller velge, støttende foreldrestrategier, og at dette gjelder både i utsatte og mer ressurssterke nabolag.

Foreldreskap og nærmiljø: foreldres nabolagsstrategier

Jeg vil nå konkretisere typologien over foreldres nabolagsstrategier som jeg har utviklet basert på gjennomgangen av den generelle foreldreskaps litteraturen og studier av foreldrepraksis i en nabolagskontekst. Strategiene *å danne/herde*, *å styrke* og *å skjerme*, med tilhørende underkategorier (se tabell 1), kan sees som supplerende handlingstyper som opptrer hver for seg eller samtidig, varierer over tid og etterfølger hverandre i ulike forløp. Tanken er at strategiene henger sammen med trekk ved foreldrene, og at de endrer seg i takt med foreldrenes opplevelse av økende nabolagsutfordringer (fra venstre mot høyre i tabell 1). *Å danne* er en typisk strategi i nabolag hvor foreldre opplever nabolaget som trygt og stimulerende med lite utfordringer, *å styrke* er mer utbredt når omfanget av utfordringer øker på, mens *å skjerme* først og fremst er en strategi i nabolag hvor de oppfatter oppvekstmiljøet som svært uheldig. I tråd med dette drøfter jeg de tre hovedstrategiene opp mot hvordan foreldre opplever nabolagsutfordringer, grad av familiestress og om foreldrene benytter individuelle eller kollektive oppdragsstrategier.

	Å danne		Å styrke		Å skjerme	
	Positiv danning	Herde	Å styrke nabolaget	Å styrke barna	Bli boende	Flytte
Opplevde nabolagsutfordringer	<i>Lav</i>	<i>Middels/høy</i>	<i>Lav/middels</i>	<i>Middels</i>	<i>Middels/høy</i>	<i>Høy</i>
Familiestress	<i>Lav</i>	<i>Middels/høy</i>	<i>Lav</i>	<i>Middels</i>	<i>Middels/høy</i>	<i>Høy</i>
Individuelle foreldrestrategier	<i>Lav</i>	<i>Lav</i>	<i>Lav</i>	<i>Middels</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>
Kollektive foreldrestrategier	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>	<i>Høy</i>	<i>Middels</i>	<i>Lav</i>	<i>Lav</i>
Eksempler på foreldrestrategier	<i>La barna delta aktivt i lokalsamfunnet i trygg forvisning om at det er rikelig med ressurser og positive rollemodeller som gir dem god ballast i livet.</i>	<i>La barna delta aktivt i et utfordrende lokalsamfunn fordi det er bra å bli eksponert for virkeligheten der ute.</i>	<i>Engasjere seg i fritidsaktiviteter for barn i nabolaget. Være aktiv i FAU i barnehage og skole. Engasjere seg politisk for å få mer ressurser til nabolaget.</i>	<i>Satse ekstra på læringsmiljøet hjemme. Invitere utvalgte nabobarn hjem. Initiere aktiviteter for egne barn og utvalgte nabobarn. "Egne barn i fokus".</i>	<i>Sende barna til barnehager, skoler og fritidsaktiviteter utenfor nærmiljøet. Holde barna hjemme. Minst mulig eksponering for nabolaget.</i>	<i>Flytte til et annet nabolag. Velge et "egnet" nabolag.</i>

Tabell 1. Foreldres nabolagsstrategier og hvordan de relaterer seg til opplevde nabolagsutfordringer, familiestress og individuelle eller kollektive foreldrestrategier med konkrete eksempler.

Å danne og herde

Barnefamiliers søken etter gode og trygge oppvekstmiljøer (Ellen, 2000) illustrerer et ressursperspektiv på nabolag og er et eksempel på danning som en foreldrestrategi som trer fram i mange studier. Lokalsamfunnsforankring i de rette nabolagene sees som positivt for arbeiderklasseforeldre for å reprodusere klassetilhørighet gjennom idealet om «å passe inn» i lokalmiljøet og utvikle solidaritet (Gillies, 2005) og for middelklassens verdier om å delta i lokale «berikende» aktiviteter som bidrar til at barna utvikler og «utmerker» seg (Maxwell & Aggleton, 2013). Nabolaget kan altså sees som en dannelsesarena – et sted der foreldre kan stole på at barna deres eksponeres for gode rollemodeller og positiv påvirkning.

Danning kan defineres som «forming av menneskets personlighet, oppførsel og moral» (Hogstad, 2021), og her er det, i tråd med Dewey (1980), selve dannelsesprosessen som er mest relevant. Danning omfatter dermed alt som bidrar til å forme barn og unge, og

kan inndeles i det som skjer i *familien* – som foreldreskapet, i *utdanningsinstitusjoner* – som skole og barnehage, samt *oppvekstmiljøet* i bred forstand – som sosiale nettverk og formelle og uformelle fritidstilbud i og utenfor nabolaget.

Selv om nabolagsstudier ofte fokuserer på utfordringer, framhever flere studier nabolaget som ressurs (Brattbakk & Andersen, 2017). Helt fra de tidlige nabolagsstudiene har man ofte tatt utgangspunkt i ytterpunktene og vektlagt nabolagskontraster, som i Zorbaughs (1929) studie av «The Gold Coast and the Slum» på Chicagos nordside. Fra Oslo og Norge finner vi studier som belyser ressurser i velstående nabolag omtalt som «gylne gettoer» (Andersen & Ljunggren, 2014) og «gylne middelklassenabolag» (Markussen & Røed, 2018). I en studie framkommer det at foreldre i øvre middelklasse vektlegger betydningen av at «alle kjenner alle», og at barna kan «gå inn og ut av hverandres hager og hjem», noe som gir en følelse av trygghet og ro – kort sagt et lokalsamfunn med en «Gemeinschaft-følelse»² – i kontrast til den harde «verden der ute» (Aarseth, 2018, s. 1095).

Hvorvidt man tenker at idealet om en god oppvekst best oppnås i et homogent nabolag («like barn leker best») eller i et mangfoldig nabolag hvor man møter «de andre», varierer og avhenger av foreldrenes verdier og oppdragelsesidealer (Vassenden, 2008). Dannelsesidealer kan handle om å utvikle verdier som toleranse, respekt og det å håndtere forskjeller gjennom at grupper med ulik sosioøkonomisk og kulturell bakgrunn møtes. Lignende idealer finnes for by- og boligplanlegging, hvor sosialt blandede nabolag sees som ønskelig; beboerne eksponeres for, og lærer å kjenne, «de andre» med mål om å bidra til økt toleranse og sosial utjevning (Bergsten & Holmqvist, 2013; Hamnett et al., 2013). Mange foreldre kan ha slike dannelsesidealer; å vokse opp i et nabolag med en sosialt og etnisk mangfoldig befolkning ansees som bra (Andersson et al., 2016) og gjør barna bedre skikket for et liv i et stadig mer heterogent samfunn (Danielsen & Lundberg, 2010; Strømsø, 2019). Tankegangen er knyttet til verdier som sivilisering, danning og hverdagskosmopolitisme (Vassenden, 2008; Melbye, 2014), men også til ideer om nytteverdi og konkurransefortrinn i en kosmopolitisk verden (Danielsen & Lundberg, 2010). Blant minoritetsforeldre kan dannelse innebære «motstridende aspirasjoner på barnas vegne» (Smette & Rosten, 2019, s. 9) fordi barna både er medlem av en minoritetsgruppe og av majoritetssamfunnet, noe som er tydelig fra flere Oslo-studier (Wessel & Nordvik, 2019; Søholt & Lynnebakke, 2015). De kan se det som ønskelig at barna vokser opp i et miljø med en betydelig andel majoritetsfamilier som grunnlag for integrering, gode framtidsutsikter og at barna lærer norsk, samtidig som de foretrekker et visst innslag av egen etnisk gruppe i nabolaget fordi dannelse også handler om å bevare tilhørighet til minoritetskulturen (Andersen, 2014).

Samtidig oppfatter flere majoritetsbeboere at oppvekstmiljøet påvirkes negativt når innslaget av etniske minoriteter eller lavere sosiale lag og sosiale utfordringer blir høy (Andersson et al., 2016). Å bo i et område eller å gå på en skole hvor majoritetsbefolkningen utgjør en minoritet, blir av mange, både majoritets- og minoritetsforeldre, vurdert som en ulempe når det gjelder kulturell identitet, sosial tilknytning og språkutvikling (Vassenden, 2008; Smette & Rosten, 2019). Selv om ønsket om mangfold er tydelig blant mange, er det også grenser for mangfold (Andersson et al., 2016; Vassenden, 2008), det vil si at man søker en blanding av trygghet og mangfold (Danielsen & Lundberg, 2010). En far uttrykker det slik: «Jeg vil oppdra barna mine på et sted hvor flertallet oppdrar barna sine på samme måte som meg» (Andersen & Skrede, 2021).

2. Gemeinschaft beskriver tette sosiale relasjoner basert på slektskap som Tönnies (2012) knyttet til rurale samfunn, i kontrast til Gesellschaft med løsere sosiale relasjoner som preger urbane, industrialiserte samfunn.

Oppdragelsesatferd som vektlegger *danning*, vil antagelig finne sted i familier med lavt stressnivå i nabolag hvor utfordringene oppleves som små, og hvor man legger vekt på kollektive foreldrestrategier basert på høy tillit og samspill med andre foreldre og lokale aktører (tabell 1).

Herding vil følge det samme mønsteret, men typisk forekomme hyppigere i områder hvor foreldre opplever nabolaget som mer krevende. Å *herde* kan sees som en underkategori av å *danne*, hvor foreldre vektlegger at barna blir mer robuste ved å eksponeres for livets realiteter. Herding representerer et syn på oppvekst der det «å skape trygge barn handler [...] mer om å lære barna å takle potensielle farer, heller enn å skjerme dem» (Danielsen & Lundberg, 2010, s. 127). Tankegangen kan gå hånd i hånd med at foreldrene søker å styrke kvaliteten på nærmiljøet, og trenger ikke innebære at barna får frie tøyler til å utforske nabolaget. Foreldre kan framheve verdien av at barna herdes gjennom å møte en sammensatt befolkning og kompleks virkelighet i nabolaget (Vassenden, 2008), samtidig som de forsøker å avverge kontakt med visse grupperinger og «dårlige venner» eller begrenser deltakelse på arenaer som lokale ungdomsklubber, som de mener domineres av trøblete grupper (Andersen et al., 2017; Brattbakk et al., 2017; Smette & Rosten, 2019). Balansen mellom det man ser på som utviklende og herdende, og det som oppleves som hemmende og skadelig, kan være hårfin. Vi kan altså snakke om en «kontrollert herding». Slik selektiv skjerming er neppe avgrenset til utsatte byområder, men kan forekomme langs hele skalaen av nabolagstyper. Når foreldre oppfatter at nærmiljøet tipper over i det negative, er det rimelig å anta at flere setter inn styrkende eller skjermende strategier. Lavinntektsforeldre som har færre valgmuligheter på boligmarkedet og er fastlåst til boligen og nabolaget sitt (Kemppainen et al., 2020; Sharkey, 2013), kan oppleve håpløshet og resignasjon, men kan også redefinere situasjonen: ønsket om å herde barna eller å styrke nabolaget kan forsterkes når det ikke fins «fluktalternativer».

Å styrke

I litteraturen er det flere eksempler på at foreldre involverer seg i nabolagsaktiviteter som gjør nabolaget til et bedre oppvekststed (Putnam, 2016). Foreldre kan ha som mål å styrke selve nabolaget og dets sosiale samhold og strukturer eller i større grad rette innsatsen mot å styrke egne barn (Furstenberg, 1993) (se tabell 1). Basert på amerikanske studier (Furstenberg, 1993; Putnam, 2016) og studier fra Oslo (Andersen et al., 2017; Brattbakk et al., 2017) framgår det at strategier som handler om å styrke nabolaget – kollektive strategier – ofte anvendes når nærmiljøutfordringene er små til moderate. I slike situasjoner er det lettere å tenke at egen innsats vil utgjøre en forskjell, mens innsatser mot egne barn – individuelle strategier – finnes i alle slags nærmiljøer.

Å styrke barna – individuelle strategier

Å rette oppdragelsesinnsatsen direkte mot å styrke egne barn er en foreldrestrategi som er tett knyttet til det som ovenfor ble beskrevet som «concerted cultivation» og «intensive parenting», og som kan gi ulike utslag i relasjon til nabolaget. I en oversiktsartikkel om autoritative og responsive foreldrestrategier i et nabolagsperspektiv identifiserer Cuellar et al. (2015) tre grupper av individualiserte og støttende foreldrestrategier: *monitorering*, *foreldrevarme* og *konsekvent grensesetting*. Videre finner de at trekk ved nabolaget påvirker i hvilken grad slike støttende strategier benyttes. Til tross for at resultatene peker i ulike retninger, er hovedtendensen at jo større nabolagsutfordringene er, jo lavere er innslaget av støttende strategier. Forskerne trekker særlig fram én egenskap ved lokalsamfunnet som

kan motvirke en slik tendens; jo sterkere opplevelse foreldrene har av felles normer og sosial støtte fra naboer, jo mer sannsynlig er det at de selv benytter positive og responsive strategier (Cuellar et al., 2015).

Furstenberg (1993) fant flere foreldrestrategier for å fremme en positiv utvikling for barna og beskytte dem fra «gatas farer». En tilnærming handlet om tett oppfølging, tilsyn, grensesetting og til dels overvåking som kunne tippe over i negativ sosial kontroll. Mange foreldre gjorde mye for å skape et trygt miljø hjemme, gi barna en opplevelse av å være positivt annerledes enn andre familier i nabolaget og forklare dem om de negative faktorene «der ute». Som en kontrast kunne foreldre i nabolag med sterkere samhold og sosial integrasjon stole på at naboene ville ha en tilsynsrolle også for deres barn på arenaer utenfor hjemmet (se også Bendixsen & Danielsen, 2019).

Foreldrestrategier kan være individuelle eller kollektive eller en kombinasjon. Bendixsen og Danielsen (2019) viser at noen majoritetsforeldre i et mangfoldig nabolag i Bergen benytter en «intensiv foreldrestrategi», som i utgangspunktet er en individuell strategi, på en mer inkluderende og kollektiv måte. Foreldrene jobber aktivt for å inkludere andres barn i sosiale settinger som håndballaget, styrker læringsmiljøet i hjemmet og har «åpne hus» for utvalgte barn. Den intensive foreldrestrategien utvides til å også omfatte andres barn.

Å styrke nabolaget – kollektive strategier

Å forbedre nabolagskvalitetene er en utbredt foreldrestrategi (Galster & Santiago, 2006). Motivasjonen kan variere fra et ønske om å bidra i lokalsamfunnet generelt til å styrke oppvekstmiljøet for egne og andres barn (Bendixsen & Danielsen, 2019). Slike kollektive strategier innebærer ofte å styrke mulighetsstrukturene for barn og unge gjennom *frivillighet* og *politisk påvirkning*.

I Norge er deltakelsesandelen i frivillige organisasjoner høyest i idretts-, kultur- og lokal miljøorganisasjoner, og det å være forelder har betydning: Én av fem voksne oppgir at de ble rekruttert gjennom sine egne barn (Frivillighet Norge, 2021). Innsats i frivillig arbeid omfatter deltakelse i lokale barne- og ungdomsorganisasjoner, fritidsklubber og religiøse grupper, men også velforeninger, borettslag eller foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) i skoler og barnehager (Saglie & Seegaard, 2013). Engasjementet kan finne sted innenfor formelle eller uformelle rammer med ulik grad av organisering. Der man har en tydelig allianse mellom foreldrene, ser det ut til at den kollektive handlekraften gir større gjennomslag og sikrer ressurser til nabolaget (Sampson, 2012). Foreldre kan engasjere seg politisk for å påvirke beslutninger som angår nabolaget, og styrke ressurstilgangen ved alt fra å stemme ved valg og delta i demokratiske organer som kommunestyret til lobbyvirksomhet, alliansebygging, protestaksjoner og deltakelse i offentlig debatt for å få oppmerksomhet om lokale behov og saker (Bendixsen & Danielsen, 2019; Brattbakk et al., 2017). Det kan handle om å redde eller styrke institusjoner i nabolaget som nærskolen, lokalt tjenestetilbud og frivillige lag (Andersen et al., 2020). Å endre boligsammensetningen, som å tilføre større boliger for barnefamilier, eller å unngå lokalisering av kommunale boliger eller rusinstitusjoner er andre eksempler. Kort sagt handler det om å kjempe for den ønskede «fordelingen av goder og byrder» (Ljunggren et al., 2017) i og mellom nabolag.

Ildsjeler pekes ofte på som sentrale for velfungerende lokalsamfunn. At mye ansvar legges på ildsjeler, kan imidlertid også være sårbart fordi nærmiljøet tappes for ressurser når engasjerte foreldre brenner ut og trekker seg tilbake eller flytter ut (Sampson, 2012). Frivillig sektor er derfor mange steder, og kanskje særlig i utsatte byområder, preget av flyktighet (Brattbakk et al., 2017). Nærmiljøengasjement går i bølger og er i høy grad livsfasebestemt. Mange foreldre involverer seg i aktiviteter for egne barn og deres jevnaldrende, men innsat-

sen dabber ofte av i takt med at barna blir eldre og deltar mindre i fritidstilbud (Saglie & Seegaard, 2013; Frivillighet Norge, 2019).

En faktor som mange forskningsbidrag peker ut som avgjørende for involvering i nærmiljøet, er hvor mangfoldig beboersammensetningen er (Putnam, 2016). I områder med en sosioøkonomisk, kulturell og religiøs sammensatt befolkning kan det være ekstra krevende å finne felles normer for sosial omgang. Når avstanden i verdier, normer og atferd blir svært stor, er ofte tendensen til tilbaketrekning fra sivilsamfunnet tilsvarende sterk (Pinkster et al., 2009). Ulike grupper kan forme hver sine møteplasser, mens fellesarenaer er mangelvare (Brattbakk et al., 2017; Andersen et al., 2018). Nabolagene mangler ikke sosiale nettverk, men de oppstår internt i grupperinger av likeartede individer (sammenbindende sosial kapital), mens fellesarenaer og sosiale nettverk på tvers av grupper (brobyggende sosial kapital) er mangelvare (Putnam, 2016; Ødegård et al., 2014). Flere norske studier finner imidlertid både ildsjeler og grupper av foreldre med et inkluderende og kollektivt orientert engasjement i utsatte byområder (Brattbakk et al., 2017; Bendixsen & Danielsen, 2019; NOU 2020: 16), men vi vet mindre om utbredelse og varighet.

Teorien om «collective efficacy» (Sampson, 2012) vektlegger mangel på sosiale bånd og felles verdier og normer som forklaring på avvikende atferd og kriminalitet i nabolag. Det å ha tillit til at man deler grunnleggende felles verdier og normer og kan forvente visse typer «stabiliserende» atferd fra naboer og aktører i nærmiljøet, ser ut til å være viktige betingelser for trygge og inkluderende nabolag (Cuellar et al., 2015). Når tillit og samhold smuldrer opp, kan det framstå som nytteløst å forandre situasjonen via kollektive foreldrestrategier.

Å skjerme

Å skjerme barna fra nabolaget, eller å flytte, er individuelle strategier hvor oppmerksomheten innsnevres til egne barn. Disse alternativene dukker gjerne opp når foreldrene opplever at nabolagsutfordringene overstiger visse grenser, eller når de forventer en negativ utvikling (Ellen, 2000; Brattbakk et al., 2017). Målet med strategien er å bryte kontakten med farene i nabolaget, enten helt eller delvis, der man endrer oppmerksomheten fra å forbedre eget nabolag til å bruke ressurser i andre områder. «Vi må guide barna våre dit ressursene er», sier et foreldrepar, noe som for dem betyr å finne skole, sommerjobber og venner til barna utenfor nabolaget de bor i (Furstenberg, 1993, s. 252).

Å bli boende, men skjerme

De fleste foreldre er villige til å sette inn en stor innsats for å sikre barna en god oppvekst. Å bli boende i et utsatt nabolag samtidig som man forsøker å skjerme barna fra uheldig påvirkning fra nabolaget, er en velkjent strategi (Pinkster et al., 2009), blant annet ved å holde barna mer hjemme, nekte dem å delta i lokale fritidstilbud eller sende dem til skoler, barnehager og fritidstilbud utenfor nabolaget (Furstenberg, 1993; Brattbakk & Wessel, 2017).

En viktig mekanisme er at barn og ungdom som henger mest ute i nabolagene, ofte er de som har minst støtte hjemmefra, og dermed også er mest sårbare for negativ eksponering (Putnam, 2016). Når slike familier i tillegg er bosatt i de mest utsatte nabolagene, blir disse «utegående unge», oftest gutter, eksponert for et røft nærmiljø med mange utfordringer og fristelser (Hyggen et al., 2018). Valentine (1996) viser i en britisk studie at foreldres uro for trusler mot egne barn førte til at de skjermet barna fra det offentlige rom. Bekymring for manglende trafikksikkerhet, vold og misbruk fra voksne og eksponering

for andre «udisiplinerte» barn førte til at foreldrene la *romlige restriksjoner* på barnas aksjonsmønster.

Skjermende strategier kan også innebære politisk engasjement for friere skolevalg, slik at man kan velge andre skoler enn nærskolen. Når det skjer, vil ofte nabolaget og nærskolen svekkes (Brattbakk et al., 2017), noe som kan gi en dominoeffekt der flere velger å flytte (Melby, 2014). Den individuelle skjermingsstrategien får dermed konsekvenser for nabolagskollektivet i form av svakere sosiale bånd og tap av menneskelige ressurser i allerede trøblete nærmiljøer (Furstenberg, 1993).

Å flytte

Flytting handler ikke kun om hva man flytter *fra*, men også hva man flytter *til*: *Valg av bosted* er dermed en foreldrestrategi som kan ha avgjørende betydning for barnas mulighetsrom. Både eldre og nyere forskning viser at flyttebeslutninger inkluderer mange aspekter. Antagelig er det sjelden at eneste og viktigste flyttegrunn handler om selve nabolaget; husholdendringer, boligsituasjon, økonomi og jobbsituasjon er viktige aspekter som spiller inn (Rossi, 1980; Melbye, 2014; Andersson et al., 2016). For barnefamilier er boligstørrelse særlig viktig (Wessel & Lunke, 2021), helst at barna har hvert sitt rom (Krane & Andvig, 2021). Flere undersøkelser tyder like fullt på at nabolagskvaliteter spiller en avgjørende rolle for mange, og at det særlig er «et godt oppvekstmiljø» for barna som står på spill (Ellen, 2000; Hewitt, 2013). Majoritetsnorske barnefamilier har en klar tendens til å flytte bort fra nabolaget når mangfoldet når visse grenser. Da har flyttingen en «proaktiv» karakter og skjer oftest når barna er i førskolealder (Wessel & Lunke, 2021). At barna ikke finner seg til rette, blir mobbet eller mistrives, er flyttegrunner som trekkes fram i flere studier, men flyttingen til et nytt nabolag kan gi både nye muligheter og utfordringer med å passe inn (Krane & Andvig, 2021).

Middelklassens frykt for den urbane uroen er omtalt i mange studier og fører til flytting bort fra det utrygge og ubehagelige, som gatekriminalitet og sosiale utfordringer (Andersen et al., 2020). Dannelsen av gyldne gettoer (Andersen & Ljunggren, 2014) og «gated communities» er i stor grad motivert av ønsket om å bo med sine egne (Andersen, 2014), reproducere klassetilhørighet (Kadasia et al, 2020) og markere status (Galster & Turner, 2019). Barnefamilier er på mange måter førende for disse prosessene, hvor søken etter et godt og trygt oppvekstmiljø, en positiv dannelsesarena, er svært viktig (Ellen, 2000; Hewitt, 2013).

Å ikke ha en aktiv foreldrestrategi

Foreldre involverer seg i varierende grad i sine barn. Passivitet og fravær av engasjement fra foreldre kan forekomme i hele eller deler av oppveksten. Begrepet strategi viser gjerne til opplegg og gjennomføring av planer med sikte på å nå bestemte mål. Det er altså uttrykk for en bevisst og intensjonell atferd. Foreldrestrategier kan sies å være måter å utøve foreldrerollen på som framstår som rasjonelle for foreldrene. Antagelig finnes det også andre typer foreldreatferd som har betydning for nabolagseffekter, men som i liten grad er rasjonelle, for eksempel tilpasninger av typen «å stikke hodet i sanden». Noen foreldrestiler vil med større sannsynlighet føre til bestemte oppdragelsesstrategier eller fravær av slike. Den tidligere omtalte *uinteresserte* foreldrestilen («Du må klare deg selv!») (Baumrind, 1978) representerer en slik tilbakelemt foreldrerolle.

Kilden til en slik tilstand kan knyttes til foreldrenes erfaringer fra sin egen barndom, sosioøkonomisk posisjon og kulturell tilhørighet. Ved alvorlig psykisk sykdom, svært krevende livssituasjoner med høyt familiestress eller en presset økonomisk situasjon som kre-

ver at foreldrene har flere jobber for å få endene til å møtes, kan foreldre ha liten kapasitet til å følge opp barna sine (Hyggen et al., 2018). Å være ny i et land, ikke forstå kulturen og ikke mestre språket kan lede noen foreldre til å innta en mer distansert foreldrerolle. Å føle seg maktesløs og mangle de oppdragerverktøyene man trenger for å veilede barna, kan føre til resignasjon og tilbaketrekning eller at man i desperasjon tyr til mer restriktive foreldrestrategier (Shumow & Lomax, 2002).

En passiv foreldrerolle kan knyttes til store nabolagsutfordringer som gjør at foreldre blir så overveldet av problemene rundt seg at de resignerer og mer eller mindre gir opp (Pinkster et al., 2009; Jarrett, 1997). Noen familier kan være bundet til en bolig og et nabolag som de egentlig ønsker seg bort fra (Sharkey, 2013), eller oppleve det motsatte i form av såkalt «hypermobilitet» uten mulighet til å slå rot (Metzger et al., 2018). Svak økonomi og svært begrensede muligheter på leie- eller eiermarkedet kan gjøre at man blir ufrivillig bofast (Smette & Rosten, 2019), eller opplever hyppige uønskede flyttinger. Begge deler kan føre til økt familiestress, svekket helse og et dårligere foreldreskap (Kemppainen et al., 2020; Metzger et al., 2018). En annen type passivitet handler om at foreldre mener at nabolaget ikke har nevneverdig påvirkning på barna, i hvert fall så lenge de er små, og derfor ikke ser behov for en nabolagsstrategi (Galster & Santiago, 2006). Kildene til en passiv foreldrerolle kan altså være mange, men felles for dem er at barna i større grad overlates til seg selv og blir mer sårbare, og at nabolaget og andre sosiale kontekster får større betydning.

Diskusjon og konklusjon

I denne artikkelen har jeg med basis i litteratur fra flere forskningsfelt om foreldreskap og nabolag utviklet et analytisk rammeverk for å belyse foreldres rolle i relasjonen mellom barn og nærmiljø. Sentralt i rammeverket står en typologi over foreldres nabolagsstrategier: *å danne, styrke og skjerm*, som er strategier foreldre tar i bruk for å sikre barna en god oppvekst ved å beskytte dem fra negativ påvirkning fra nærmiljøet, og å fremme positive nabolageffekter.

Fra den generelle foreldreskapslitteraturen har jeg løftet fram en rekke innsikter om hvordan foreldreskap formes og utøves. Her framstår foreldrenes erfaringer, ressurser og tro på sin egen mestring sentralt. Foreldres ønsker om sosial og kulturell reproduksjon, og hvordan dette kan realiseres i ulike nabolagskontekster, ser ut til å spille en avgjørende rolle for nabolagsstrategiene. Grovt sett er tendensen at arbeiderklasseforeldre er særlig opptatt av at barna skal «passe inn» og bli en del av det lokale fellesskapet, mens i tråd med middelklasseidealet om «intensive parenting» ser middelklasseforeldre i større grad etter berikende aktiviteter, i eller utenfor nabolaget, som fremmer barnas talenter og bidrar til at de «utmerker seg». Enkelte studier finner tegn til at slike intensive foreldrestrategier som i utgangspunktet er individuelle, kan utvides til å bli mer kollektive ved å inkludere andres barn. Graden av uro og levekårsutfordringer i nabolaget er en faktor som kan være viktig for hvilke nabolagsstrategier foreldre lener seg på. Her er skillet mellom individuelle og kollektive strategier særlig interessant; er strategiene først og fremst rettet mot egne barns ve og vel, eller har man en mer inkluderende og kollektiv tilnærming? Kollektive strategier som handler om å styrke nærmiljøet og inkludere andres barn, ser ut til å avta i takt med økende uro i nabolaget, mens de individuelle og skjermende strategiene intensiveres og brer om seg.

Jeg vil argumentere for at foreldrenes nabolagsstrategier kan ha store samfunnsmessige konsekvenser for omfanget av nabolageffekter for egne og andres barn og for utviklingen av segregasjon og graden av sosialt blandede nabolag. Foreldrestrategier har konsekvenser

både på mikro- og makronivå: for barna og familienes indre liv, for arenaer som nabolag, barnehager, skoler og fritidstilbud og for byene som helhet. Noen strategier, som å *danne*, å *herde* og å *styrke*, kan tenkes å bidra til sosialt blandede nabolag og svakere segregasjon. Å *skjerme* kan, for dem som velger å bli boende, til en viss grad bidra i samme retning, men kan også føre til svakere lokale, sosiale strukturer fordi flere familier trekker seg tilbake fra aktiv deltakelse i nærmiljøet. Ofte er dette foreldre som har stor kapasitet og mulighet til å bidra, og dermed tappes lokalsamfunnet for viktige ressurser og ildsjeler. De som velger å *skjerme* ved å flytte, bidrar som regel til å forsterke segregasjonen fordi dette ofte er barnefamilier som har økonomi til å søke seg mot nabolag som i større grad gjenspeiler deres sosioøkonomiske posisjon, og som i mindre grad er flerkulturelle enn nabolagene de forlater. Ved å styrke innsikten i disse prosessene kan vi få bedre forståelse for nabolagsstrategiene som foreldre benytter for å sikre barna en god oppvekst. Men hvordan?

Kvalitative undersøkelser med vekt på observasjon og intervju med foreldre, barn og unge og andre sentrale personer i nabolagene vil kunne gi bedre innsikt i hvilke foreldrepraksiser og mekanismer som er i sving. Med en slik tilnærming vil man også kunne få fram barn og unges eget perspektiv både på foreldreskapet og nabolaget, noe som ofte er fraværende i denne litteraturen. For å avdekke atferd, holdninger og preferanser vil et surveydesign være treffsikkert, gjerne koblet til longitudinelle registerdata. Blir disse gjennomført i ulike nabolagstyper, vil det kunne gi solide, komparative analyser som styrker innsiktene på feltet. Å avgrense hvilke typer nabolagseffekter – for eksempel utdanning, inntekt, helse eller samfunnsdeltakelse – foreldrestrategiene retter seg mot, vil da være sentralt. Foreldres nabolagsstrategier kan ha store samfunnsmessige konsekvenser på mikro- og makronivå for familieliv, omfanget av nabolagseffekter, flytte- og segregasjonsprosesser og graden av sosialt blandede nabolag. Artikkelen er ment som et bidrag for å styrke innsikten i disse prosessene og som et utgangspunkt for videre forskning om foreldres nabolagsstrategier.

Referanser

- Albanese, AM., Russo, GR. & Geller, PA. (2019). The role of parental self-efficacy in parent and child well-being: A systematic review of associated outcomes. *Child: Care Health & Development*, 45, 333–363. <https://doi.org/10.1111/cch.12661>
- Andersen, B. (2014). *Westbound and Eastbound. Managing Sameness and the Making of Separations in Oslo*. Doktoravhandling, Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo.
- Andersen, B., Ander, H.E. & Skrede, J. (2020). The directors of urban transformation: The case of Oslo. *Local Economy*, 35(7), 695–713. <https://doi.org/10.1177/0269094220988714>
- Andersen, B., Brattbakk, I. & Dalseide, A.M. (2017). Tøyenliv og Vinderenliv: Likheter og ulikheter i en segregert by. I J. Ljunggren (red.), *Oslo – ulikhetenes by*. Cappelen Damm Akademisk.
- Andersen, B., Brattbakk, I., Dalseide, A. M., Mæhle, Y. M. & Ruud, M. E. (2018). *Hverdagsstedet Vestli. Sosiokulturell stedsanalyse av Vestli i Bydel Stovner*. AFI-rapport 1/2018. Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6307>
- Andersen, B., Nygaard, M.O., Dalseide, A.M., Mæhle, Y. M., Breistrand, H., Ruud, M.E., & Brattbakk, I. (2018). *Fellesskapets utfordringer på Bjørnerud. Sosiokulturell stedsanalyse av Bjørnerud i Bydel Søndre Nordstrand*. AFI-rapport 4/2018. Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet.
- Andersen, B. & J. Skrede (2021). Wanting or Avoiding Diversity: The “Cultural Stuff” in Everyday Life. Working Paper September 2021. OsloMet.
- Andersen, P.L. & Ljunggren, J. (2014). Gylnet ghettos. Inntektselitens bostedssegregering i Oslo, 1980–2005. I O. Korsnes, M.N. Hansen & J. Hjellbrekke (red.), *Elite og klasse i et egalitært samfunn* (s. 126–143). Universitetsforlaget.

- Andersson, R., Brattbakk, I. & Vattovaara, M. (2016). Natives' opinions on ethnic residential segregation and neighbourhood diversity in Helsinki, Oslo and Stockholm. *Housing Studies*, 32(4), 491–516. <https://doi.org/10.1080/02673037.2016.1219332>
- Ardelt, M. & Eccles, J.S. (2001). Effects of Mothers' Parental Efficacy Beliefs and Promotive Parenting Strategies on Inner-City Youth. *Journal of Family Issues*, 22(8), 944–972. <https://doi.org/10.1177/019251301022008001>
- Bandura, A. (1989). Social cognitive theory. I R. Vasta (red.), *Six theories of child development: Annals of Child Development* (6, s. 1–60). JAI.
- Baumrind, D. (1978). Parental disciplinary patterns and social competence in children. *Youth and Society*, 9, 239–276.
- Bendixsen, S. & Danielsen, H. (2019). Other people's children: inclusive parenting in a diversified neighbourhood in Norway, *Ethnic & Racial Studies*, 42(7), 1130–1148. <https://doi.org/10.1080/01419870.2018.1478111>
- Bergsten, Z. & Holmqvist, E. (2013). Possibilities of building a mixed city – evidence from Swedish cities, *International Journal of Housing Policy*, 13(3), 288–311.
- Brattbakk, I. (2014). Block, neighbourhood or district? The importance of geographical scale for area effects on educational attainment. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 96(2), 109–125. <https://doi.org/10.1111/geob.12040>
- Brattbakk, I. (2020). Trangboddhet og barnefamiliers hverdagsliv i koronaens tid. *Tidsskrift for boligforskning*, (1), 25–49. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2020-01-02>
- Brattbakk, I. & Andersen, B. (2017). *Oppvekststedets betydning for barn og unge. Nabolaget som ressurs og utfordring*. AFI-rapport 2/2017. Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6291>
- Brattbakk, I., Andersen, B., Hagen, A. L., Ruud, M. E., Ander, Breistrand, H., Skajaa, J., & Dalseide A.M. (2017). *På sporet av det nye Grønland. Sosiokulturell stedsanalyse av Grønland i Bydel Gamle Oslo*. AFI-rapport 4/2017. Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6503>
- Brattbakk, I., Hagen, A. L., Rosten M. R., Sæter, O., Osuldsen, J., Andersen, B., Thorstensen, E. & Bratseth, K. (2015). *Hva nå, Tøyen? Sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i Bydel Gamle Oslo*. AFI-rapport 8/2015. Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6252>
- Brattbakk, I. & Wessel, T. (2013). Long-term neighbourhood effects on income, education and employment among adolescents in Oslo. *Urban Studies*, 50(2), 391–406. <http://usj.sagepub.com/content/50/2/391.abstract>
- Brattbakk, I. & Wessel, T. (2017). Nabolagets effekt: hva er problematisk med geografisk ulikhet? I Ljunggren, J. (red.), *Oslo – ulikhetenes by* (s. 339–358). Cappelen Damm Akademisk.
- Conger, R.D., Ge, X., Elder, G.H., Lorenz, F.O. & Simons, R.L. (1994). Economic Stress, Coercive Family Process, & Developmental Problems of Adolescents. *Child Development*, 65(2), 541–561. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1994.tb00768.x>
- Cuellar, J., Jones, D.J. & Sterrett, E. (2015). Examining Parenting in the Neighborhood Context: A Review. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 195–219. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9826-y>
- Danielsen, H. & Lundberg, K.G. (2010). Nærmiljø og plassmyter: Sentrum og drabantby mellom mangfold og trygghet, *Sosiologisk tidsskrift*, 18(2), 115–136. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2010-02-01>
- Dewey, J. (1980). *Art as experience*. (Reprint). Penguin Group. (Original published 1934).
- Ellen I. G. (2000). *Sharing Americas Neighborhoods. The Prospects for Stable Racial Integration*. Harvard University Press.
- Elstad, J.I. & Stefansen, K. (2014). Social Variations in Perceived Parenting Styles among Norwegian Adolescents. *Child Indicators Research*, 7(3), 649–670. <https://doi.org/10.1007/s12187-014-9239-5>
- Eriksen, I. M. & Stefansen, K. (2021). What are youth sports for? Youth sports parenting in working-class communities. *Sport, Education and Society*, <https://doi.org/10.1080/13573322.2021.1894114>
- Faircloth, C., Hoffman, D.M. & Layne, L.L. (2013). *Parenting in Global Perspective. Negotiating Ideologies of Kinship, Self and Politics*. Routledge.
- Frivillighet Norge (2021). *Frivillighetsbarometeret 2021*. <https://www.frivillighetnorge.no/fakta/frivillighetsbarometeret/>

- Furstenberg, F.F. (1993). How families manage risk and opportunity in dangerous neighbourhoods. I W.J. Wilson (red.), *Sociology and the public agenda* (s. 231–258). Sage.
- Galster, G. (2019). *Making our Neighbourhoods, Making ourselves*. The University of Chicago Press.
- Galster, G. & Santiago, A.M. (2006). What's the 'hood got to do with it? Parental perceptions about how neighbourhood mechanisms affect their children. *Journal of Urban Affairs*, 28(3), 201–226. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9906.2006.00289.x>
- Galster, G. & Turner, L.M. (2019). Status Aversion, Attraction and Discrepancy as Drivers of Neighborhood Selection. *City & Community*, 18(3), 937–964. <https://doi.org/10.1111/cico.12435>
- Gillies, V. (2005). Raising the 'meritocracy' parenting and the individualization of social class. *Sociology*, 39(5), 835–853. <https://doi.org/10.1177/0038038505058368>
- Gullestad, M. (2002). *Det norske sett med nye øyne. Kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Universitetsforlaget.
- Hagen A.L., Brattbakk, I., Andersen, B., Dahlgren, K., Ascher, B. & Kolle, E. (2016). *Ung og ute: En studie av ungdom og unge voksnes bruk av uterom*. AFI-rapport 6/2016, Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6281>
- Hamnett, C., Butler, T. & Ramsden, M. (2013). 'I Wanted My Child to Go to a More Mixed School': Schooling and Ethnic Mix in East London. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 45(3), 553–574. <https://doi.org/10.1068/a45223>
- Hermansen, A.S., Borgen, N.T. & Mastekaasa, A. (2019). Long-Term Trends in Adult Socio-Economic Resemblance between Former Schoolmates and Neighbouring Children, *European Sociological Review*, 36(3), 366–380, <https://doi.org/10.1093/esr/jcz066>
- Hewitt, I. (2013). *Flytting i et segregert bylandskap. En kvantitativ studie av flyttemotiver blant etnisk norske barnefamilier*. Masteroppgave i samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Hogstad, K. H. (2021). Dannelse. I Store norske leksikon. <https://snl.no/dannelse>
- Hyggen, C., Brattbakk, I. & Borgeraas, E. (2018). *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering*. NOVA-rapport 11/2018. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/3499>
- Jarrett, R.L. (1997). African American Family and Parenting Strategies in Impoverished Neighborhoods. *Qualitative Sociology*, 20, 275–288. <https://doi.org/10.1023/A:1024717803273>
- Kadasia, V. N. I., Andersen, B. & Dalseide, A. M. (2020). Trivsel og usikkerhet på Tøyen: En studie av foreldrebilder av et løftet byområde, *Tidsskrift for boligforskning*, 3(2), 164–179. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2020-02-05>
- Kempainen, T., Elovainio, M., Kortteinen, M. & Vaattovaara, M. (2020). Involuntary staying and self-rated health: A multilevel study on housing, health and neighbourhood effects. *Urban Studies*, 57(5), 1049–1067. <https://doi.org/10.1177/0042098019827521>
- Krane, V. & Andvig, E. (2021). Making the best of it: Adolescents' perceptions of how their home and neighborhood spheres shape their lives. *Nordic Journal of Social Research*, 12(1), 111–131. <https://doi.org/10.7577/njsr.3918>
- Lareau, A. (2003). *Unequal childhoods: Class, race and family life* (2. utg). The University of California.
- Leventhal, T. & Brooks-Gunn, J. (2000). The neighborhoods they live in: The effects of neighborhood residence on child and adolescent outcomes. *Psychological Bulletin*, 126(2), 309–337. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.126.2.309>
- Ljunggren, J., Toft, M. & Flemmen, M. (2017) Geografiske klasseskiller. Fordelingen av goder og byrder mellom Oslos bydeler. I J. Ljunggren (red.), *Oslo – ulikhetenes by* (s. 359–378). Cappelen Damm Akademisk.
- Maccoby, E. E. & Martin, J.A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. I E.M. Hetherington (red.), *Handbook of child psychology: Vol 4. Socialization, personality and social development* (s. 1–101). Wiley.
- Markussen, S. & Røed, K. (2018). *The Golden Middle Class Neighborhood: Trends in Residential Segregation and Consequences for Offspring Outcomes*. IZA discussion paper no 11684.
- Maxwell, C. & Aggleton, P. (2013). Becoming accomplished: Concerted cultivation among privately educated young women. *Pedagogy, Culture and Society*, 21(1), 75–93. <https://doi.org/10.1080/14681366.2012.748682>

- Melbye, J.O. (2014). *Flytting i et multietnisk Oslo. Kvalitativ studie av majoritetsforeldres begrunnelser for flytting*. Masteroppgave, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Metzger, M.W., Fowler, P.J. & Swanstrom, T. (2018). Hypermobility and Educational Outcomes: The Case of St. Louis. *Urban Education*, 53(6), 774–805. <https://doi.org/10.1177/0042085916682571>
- NOU 2020: 16. *Levekår i byer. Gode lokalsamfunn for alle*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-16/id2798280/>
- Pain, R. (2006). Paranoid parenting? Rematerializing risk and fear for children. *Social & Cultural Geography*, 7(2), 221–243. <https://doi.org/10.1080/14649360600600585>
- Pinkster, F. & Fortuijn, J. (2009). Watch out for the neighborhood trap! A case study on parental perceptions of and strategies to counter risks for children in a disadvantaged neighborhood. *Children's Geographies*, 7(3), 323–337. <https://doi.org/10.1080/14733280903024498>
- Putnam, R.D. (2016). *Our kids. The American Dream in Crisis*. Simon & Schuster.
- Romich, J. (2009). Trying to keep children out of trouble: Child characteristics, neighborhood quality, and within-household resource allocation, *Children and Youth Services Review*, 31(3), 338–345. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2008.08.002>
- Rossi, P.H. (1980). *Why families move* (2. utg.). SAGE.
- Saglie, J. & Seegaard, S.B. (2013). *Grenseløs frivillig foreldreinnsats? Senter for sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2013:3*. <http://hdl.handle.net/11250/2442817>
- Sampson, R.J. (2012). *Great American City. Chicago and the Enduring Neighborhood Effect*. The University of Chicago Press.
- Schofield, T.J., Martin, M.J., Conger, K.J., Neppl, T.M., Donnellan, M.B. & Conger, R.D. (2011). Intergenerational transmission of adaptive functioning: a test of the interactionist model of SES and human development. *Child Development*, 82(1), 33–47. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2010.01539.x>.
- Sharkey, P. (2013). *Stuck in Place. Urban Neighbourhoods and the End of Progress Toward Racial Equality*. The University of Chicago Press.
- Shumow, L. & Lomax, R. (2002). Parental Efficacy: Predictor of Parenting Behavior and Adolescent Outcomes, *Parenting*, 2(2), 127–150, https://doi.org/10.1207/S15327922PAR0202_03
- Smette, I. & Rosten, M.G. (2019). *Et iaktatt foreldreskap. Om å være foreldre og minoritet i Norge*. NOVA-rapport 3/2019. Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/1305>
- Smette, I., Hyggen, C. & Bredal, A. (2021). Foreldrerestriksjoner blant minoritetsungdom: omfang og mønstre i og utenfor skolen, *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 62(1), 5–26. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-01>
- Strømsø, M. (2019). Parents' reflections on choice of neighbourhood and their transformative potential for future conceptualisations of the nation. *Population, Space & Place*, 25(5), e2246. <https://doi.org/10.1002/psp.2246>
- Søholt, S. & Lynnebakke, B. (2015). Do immigrants' preferences for neighbourhood qualities contribute to segregation? The case of Oslo. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 41(14), 2314–2335. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2015.1054795>
- Toft, M. (2018). Enduring contexts: Segregation by affluence throughout the life course. *The Sociological Review*, 66(3), 645–664. <https://doi.org/10.1177/0038026117741051>
- Toft, M. & Ljunggren, J. (2016). Geographies of class advantage: The influence of adolescent neighbourhoods in Oslo. *Urban Studies*, 53(14), 2939–2955. <https://doi.org/10.1177/0042098015601770>
- Turner, L.M. & Stefansen, K. (2012). *Boforhold blant barnefamilier med lav inntekt*. NOVA-notat 1/12. Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/5186>
- Tönnies F. (2012). Gemeinschaft und Gesellschaft. In: Studien zu Gemeinschaft und Gesellschaft. VS Verlag für Sozialwissenschaften. https://doi.org/10.1007/978-3-531-94174-5_2
- Valentine, G. (1996). Angels and devils: The moral landscapes of childhood. *Environment and Planning D: Society & Space*, 14(5), 581–599. <https://doi.org/10.1068/d140581>
- Vassenden, A. (2008). *Flerkulturelle forståelsesformer. En studie av majoritetsnormmenn i multietniske boligområder*. Doktoravhandling, Universitetet i Oslo.

- Wessel, T. & Lunke, E.B. (2021). Raising children in the inner city: Still a mismatch between housing and households? *Housing Studies*, 36(1), 131–151. <https://doi.org/10.1080/02673037.2019.1686128>
- Wessel, T. & Nordvik, V. (2019). Mixed neighbourhoods and native out-mobility in the Oslo region: The importance of parenthood. *Urban Studies*, 56(5), 885–905. <https://doi.org/10.1177/0042098018768452>
- Zorbaugh, H. (1929). *The Gold Coast and the Slum: A sociological study of Chicago's Near North Side*. The University of Chicago Press.
- Ødegård, G., Loga, J., Steen-Johnsen, K. & Ravneberg, B. (2014). *Felleskap og forskjellighet. Integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn*. Abstrakt forlag.
- Aarseth, H. (2018). Fear of Falling – Fear of Fading: The Emotional Dynamics of Positional and Personalised Individualism. *Sociology*, 52(5), 1087–1102. <https://doi.org/10.1177/0038038517730219>